СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 250. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 27. жовтня, 1927. VOL. XXXV. No. 250. Jersey City, N. J., Thursday, October 27, 1927. THREE CENTS.

ЕКСПЛЬОЗІЯ У ПОТАЙНИХ ДЕСТИЛЯРНЯХ ГОРІВКИ

ВИБУХ ПОТРЯС ДОМАМИ У ВІДДАЛІ ТРЬОХ БЛАКІВ. ДВОХ МУЩИН ПОПЕКЛОСЯ СМЕРТЕЛЬНО.

НЮАРК, Н. Дж., 25. жовтня. — У гаражду при Вуд улиці, наступила експльозія шістьох потайних дестилярень алькогольних напитків, яка потрясла мешкальними будинками у віддалі 3 блаків від місця вибуху. Двох мущин, К. Палма і Сем Енджело потерпіли сильні попечення, які правдоподібно будуть причиною їх смерти.

Експльозія спричинила завалення двох стін, і стелі згаданого гаражду, а також висадила у воздух двоє дверей і двоє вікон. Инші будинки в сусідстві не потерпіли ніякої шкоди. Прибувша пожарна сторожа не допустила до поширення пожежі.

По загашенню пожару вийшла пожарна сторожа до ушкодженого гаражду, де знайшла 6 дестилярень горівки, що находилися у злім стані. Крім сього були там сотки бляшаних пуделок.

Енджело прийшовши до свідомости у шпиталі св. Михаїла мав сказати: „Прогібіція не є добра".

ПОЖАР НЕ ВИКЛИКАВ ПЕРЕПОЛОХУ У ВЯЗНИЦІ.

СТАЛОСЯ СЕ ЗАВДЯКИ ПРИТОМНОСТИ УМА ВЯЗНИЧНОЇ СТОРОЖІ, ЩО УСПОКОЇЛА ЗАМКНЕНИХ ВЯЗНІВ.

ШИКАҐО, Ілл., 25. жовтня. — Завдяки притомности ума вязничної сторожі, удалося запобігти переполохови у шикаґівськім Домі Поправи, де о 2-гій годині зрана вибух пожар, у вязничній пральні. Шкода, спричинена пожаром, виносить $100.000. У згаданім Домі Поправи, в часі пожару, находилося 2,652 вязнів. Ніхто з них не потерпів ніяких скалічень.

Дозорці вязниці, у числі 135, довідавшися про пожар, ходили від одної келії до другої й запевняли вязнів, аби були спокійні, бо нема ніякої небезпеки. Регулярну сторожу скріплено спеціяльним відділом поліції з 200 осіб. Богато вязнів спало так твердо, що навіть не пробудилися.

КЕССЛЕР І СВІТВУД СКЛАДАЮТЬ СВІДОЦТВО.

КОМІСІЯ З СИНСИНЕТІ ПЕРЕСЛУХУЄ ПІД ПРИСЯГОЮ НЮЙОРСЬКИХ БУТЛЕҐЕРІВ.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Прибула тут, по дорозі до Дітройт, комісія з Синсинеті, яку назначено на домагання бувшого мілюнера і „короля бутлеґерів", Ремуса, що 6 жовтня застрілив свою жінку. Згадана комісія переслухала під присягою „Менні" Кесслера й Морриса Світвуда, „короля" й „коронованого принца" нюйорських бутлеґерів. Ремус, який оправдується, що убив свою жінку, попавши у божевілля, виставився о іменовання спеціяльної комісії, яка має розслідити, що його жінка змовилася з Франкліном Л. Додж, репрезентантом департаменту справедливости, щоби позбавити його користей з його протизаконного промислу й в той спосіб довела його до божевілля.

ШИКАҐОВСЬКА ПРЕСА ВИСМІВАЄ ПЛЯНИ МЕЙОРА ТОМСОНА.

ОДЕН ЛИШЕ ІВНИНҐ АМЕРИКЕН ДОМАГАЄТЬСЯ УЧЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ІСТОРІЇ З АМЕРИКАНСЬКОЇ ТОЧКИ ПОГЛЯДУ.

ШИКАҐО, Ілл., 25. жовтня. — Майже уся шикаґівська преса виступає проти походу мейора Томпсона проти книжок з „бритійською пропаґандою".

В обороні Томпсона стає лише оден „Івнинґ Америкен", що має найбільшу пополудневу циркуляцію і є звіский як такий, що завсігди боронив „Биґ Билла". Він пише, що „не належить осуджувати теперішньої кампанії, яка має за ціль дати шкільним дітям учебники історії, які будуть учити американської історії, виходячи з американської точки погляду".

ПЕРЕЛОВЛЕННЯ КОНТРАБАНДИ ОПІЯ.

ПАЧКОВАНИЙ ОПІЙ ВАРТУЄ $750,000.

ВАШИНҐТОН, 25. жовтня. — На канадійській границі, у Ст. Елбенс Вт., переловили федеральні поліційні власти величезну контрабанду опія, що складалася зі 750 фунтів, сего забороненого товару, вартости $1,000 за фунт.

Є се одна з найбільших контрабанд, яку вдалося переловити.

103-ЛІТНА МАТІР ОЧІКУЄ ПОВОРОТУ 75-ЛІТНОГО СИНА.

ЇЇ СИН, ДЖОРДЖ, ВИБРАВСЯ ШУКАТИ ЗОЛОТА І НЕ ВЕРНУВ.

БЕНҐОР, Вис., 23. жовтня. — Гр. Юлія А. Кун, що скінчила саме 103 роки життя, очікує повороту свого синка, Джорджа, який віддалився з дому богато літ тому назад. Джордж Кун був одним з перших, що вибралися до Полудневої Дакоти в пошукуванню за золотом, якого поклади саме тоді там відкрито. Опісля довідалася пані Кун, що він боровся з Індіянами. Приятелі родини Кун думають, що Джордж ніколи не верне до своєї матери, бо згинув у боях з Індіянами. Він, колиб жив, мавби тепер поверх 75 літ.

ГАБСБУРҐ ЖЕНИТЬСЯ З НЕТИТУЛОВАНОЮ ДІВЧИНОЮ.

ВІДЕНЬ, 24. жовтня.— Принц Ернест Віндішґрец, внук архикнязя Рудольфа, а правнук цісаря Франц Йосифа, оженився з панною Акіннер, сестрінкою промисловця Енгайма. Вінчання відбулося у т. зв. старокатолицькій церкві. Згаданий принц покинув недавно римо-католицьку церкву. Принц Ернест Віндішґрец є сином архикнягині Єлисавети, дочки наслідника престола Рудольфа. Його мати Єлисавета вийшла заміж за соціялістичного посла австрійського парляменту, розвівшися зі своїм першим чоловіком, князем Віндішґрецом.

ЗГОРІВ ЯПОНСЬКИЙ ДИРИЖАБЛЬ.

ТОКІО, 24. жовтня. — На одинокім японськім дирижаблі, ч. 3 наступила експльозія, недалеко острова Козу а опісля обхопив його пожар і він упав в море.

Залогу дирижабля, що складалася з 7 осіб, виратували наспівші міноносці. Згинув лише оден пільот.

Дирижабль ч. 3. збудувано в Італії. Він був того самого типу, що дирижабль „Норвеґія", яким Амундсен перелетів понад північний бігун.

КАНАДА ПИТАЄ НАЙВИСШИЙ СУД, ЧИ ЖІНКИ МОЖУТЬ БУТИ СЕНАТОРАМИ.

ОТАВА, 23. жовтня. — Канадійське правительство ухвалило віднестися до Найвисшого Суду, аби він рішив, чи жінки можуть бути іменовані сенаторками.

Канадійські жіночі організації домагаються вже від довшого часу від федерального правительства, аби воно перевело відповідне рішення законодатних тіл, силою якого жінки могли засідати у сенаті. Досі під тим оглядом істнував всегда деякий сумнів через те, що закон уповноважнює правительство іменувати сенаторами „кваліфіковані особи". Заходить тому питання, чи під висказом „особа" можна теж розуміти жінки?

МЕЙОР МІСТА ПРОТИ ПРОГІБІЦІЇ.

ДІТРОЙТ, Миш. — Мейор міста, Смид, в розмові з репрезентантами преси заявив, що прогібіція є коштовною іграшкою й вона не дасться ані тепер, ані ніколи у будучині перевести належить в життя.

СПІЛЬНИЙ КОДЕКС АВСТРІЇ Й НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, Німеччина. — Для зазначення ідеї прилучення Австрії до Німеччини, правительства обох держав предложили своїм парляментам однаковий проект нового карного кодексу.

Міжпарляментарна комісія, що складається з представителів австрійського парляменту, буде мати за завдання вирішити ріжниці, які моглиби при розгляді проекту карного закона в комісіях поодиноких палат.

ВСЕХПОЛЯКИ ПРОТИ НАУКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

ЛЬВІВ. — Польський міністер просвіти Добруцький видав розпорядок, щоби у середних школах у Львові учили української мови. Сей розпорядок викликав невдоволення у всехпольських кругах і вони скликали віче. Реферат в справі міністерського розпорядку виголосив ґімназійний професор, др. Арнольд, який виступив остро проти того розпорядку. По вічу розвязано похід, який ішов в напрямі памятника Міцкевича. Були спроби виголосити промови під памятником, однаке поліція не допустила до того і через те демонстранти пішли під воєвідство, щоби доручити ухвалені резолюції воєводі Борковському.

При личаківській улиці похід натрафив на поліційний кордон. Тут передерся він під проводом посла Мончинського через кордон і дістався аж під воєвідство, однак його розігнала кінна поліція. До воєвідства перепущено лише кілька осіб з послом Мончинським на чолі. Делеґацію приняв віцевоєвода й сказав, що не видав ніякого розпорядку поліції, щоби розґаняла похід. Опісля усунено поліцію з улиці й делеґація могла поінформувати товпу про вислід конференції у воєвідстві.

РУМУНСЬКІ ВЛАСТИ АРЕШТУВАЛИ ПІСЛАНЦЯ КАРЛА.

БУКАРЕШТ, 24. жовтня. — На стації Тиміш, недалеко Брасова арештовано М. Манойлеску, бувшого віцесекретаря фінансів, що вертав з Парижа. При Манойлеску найдено листи принца Карла до провідників румунських партій і инші компромітуючі документи, відносно будучих плянів Карла, а також до королевої Марії.

Манойлеску мав розпочати 1, падолиста видавання часопису, якої цілью було попирати справу принца Карла.

Премієр Братіяну загрозив конфіскатою усіх часописів і арештуванням редакторів, коли напишуть про се арештування.

СМЕРТЬ РОСІЙСЬКОГО ЮРИСТА.

Помер почесний член Академії Наук у Ленінграді юрист Олександер Коні, останній очевидець доби „великих реформ". Історія реформ судознавства в Росії звязана тісно з його іменем. Колись славний промовець, обофонець у сензаційних процесах (нпр. Вери Засуліч) став згодом сенатором кримінального касаційного департаменту. Він був у дружніх зносинах із визначними російськими письменниками: Толстим, Тургеневим, Гончаровим, Успенським. Коні записав увесь свій багатий архів Академії; є там велика збірка листів російських письменників, між иншим: невідомий досі матеріял про історію поєдинку Пушкина. Коні є автором відомого рос. „Збірника судових промов" і низки прецікавих спомин. „На жизненном пути".

ПОТАЙНА ДЕСТИЛЯРНЯ ГОРІВКИ У ВІННІПЕҐУ.

ВІННІПЕҐ, Ман. — Міська поліція у Вінніпеґу найшла 11. жовтня велику керницю на кінці міста, на розі МекФилипс і Каледж улиць, що була давнійше міським збірником води, перемінену у дестилярню горівки. В часі находу поліції згадана дестилярня була у повнім русі. Поліція говорить, що дестилярня була найбільша, яку коли відкрито в Вінніпеґу, бо могла дестилювати 300 до 600 гальонів горівки денно. В дестилярні найдено 1,200 гальонів розчину, але самої горівки тільки малу скількість, тому поліція догадується, що склад продуктів дестилярні находиться у иншім місці. В злучі з відкриттям дестилярні поліція арештувала Йосифа Теського і Іллю Цюпака, відомого українському громадянству з того, що на весні кандидував в окрузі Фишер на посла до манітобського сойму проти Н. В. Бачинського. Опісля арештовано також Павла Стенлія. Цюпак, властитель керниці, впевняє, що він нічого не знав про дестилярню й що якраз ішов оглянути свою посілість, коли поліція його арештувала. Всіх трьох випущено, за кавцією, на волю.

ПРОГІБІЦІЯ ПОШИРЮЄТЬСЯ У НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, Німеччина. — З оголошеної правительством статистики показується, що споживання пива зменшилося у Німеччині о три четвертих, від у 1913 році. Число прихильників сухих збільшається там з дня на день.

ПІЛСУДСЬКИЙ КАЖЕ, ЩО „ПОЛЯКИ, ТО НАРІД ІДІОТІВ".

ЛОДЗЬ, 22. жовтня. — Німецький часопис „Лодзер Цайтунґ" написав, що польський премієр Й. Пілсудський сказав дня 6. серпня, 1927, у Калішi, що Поляки, то нарід ідіотів. За се газету сконфісковано. На судовій розправі іза конфіскати редакція поставила свідків, які заявили, що чули висше згадані слова Пілсудського. По сих заявах суд признав, що конфіската була неоправдана.

КОМСОМОЛ ГОТУЄТЬСЯ ДО 10 РОКОВИН ЖОВТНЯ.

Український комсомол бере активну участь у готуванні до святкування 10 роковин жовтня. Спільно з органами Наркомосу комсомол готуе відкриття у цей день цілого ряду нових шкіл, дитячих садків, вечірних профшкіл для молоді і курсів. Організують вистави, що ілюструватимуть комсомольські організації за 10 років. Роковини жовтневої революції буде скрізь відзначено величезним суботником комсомольців, в якому візьме участь безпартійна молодь. Кошти зібрані від цього суботника підуть до фонду боротьби з безпритульністю. У місті суботник виявиться роботою на підприємствах, а на селі ремонтом шкіл, сельбудів, містків, шляхів і криниць.

СВІДКИ ЖИДИ СКИДАЮТЬ ДАЛЬШЕ ВИНУ ЗА ПОГРОМИ НА С. ПЕТЛЮРУ

ОБОРОНЦІ ШВАРЦБАРДА СТАВЛЯТЬ ВНЕСОК, ЩОБИ ЗАКІНЧИТИ РОЗПРАВУ. ЗРІКАЮТЬСЯ ПЕРЕСЛУХАННЯ ДАЛЬШИХ СВІДКІВ.

ПАРИЖ, 25. жовтня. — Дальші свідки, самі Жиди, що складали зізнання перед париським трибуналом, що судить убийника Петлюри, Шварцбарда, звалювали усю вину за погроми на Україні на С. Петлюру.

Обвалована сторона, себто прокураторія домагається одначе від свідків, щоби дали певні докази, що С. Петлюра дійсно був відвічальний за погроми й що тим самим Шварцбард був в праві застрілити чоловіка, якого він уважав за гробителя свого народу.

Ілліч Черіковер, автор двох творів про погроми й голова берлінської бібліотеки зізнав, що Петлюра не хотів приняти депутації Жидів, яка хотіла запротестувати проти погромів. Опісля перечитано лист від попадї, вдові по православнім батюшці, Качоровським, яка написала у своїм листі, що її чоловік згинув, коли боронив Жидів перед погромом. Згаданий священик, який лежав хорий, почувши крики Жидів встав з ліжка й вийшов, щоби боронити Жидів. Петлюрівські офіцири мали остерегти його, щоби вертав домів. Коли він другий раз вийшов, щоби боронити мордованих Жидів, згинув разом з ними. Опісля зізнавав ще Жид, Сафран, купець з Київа, який заявив під присягою, що його сина й ще кількох молодих Жидів замордували реґулярні війська С. Петлюри, а опісля кинули їх тіла на купу гною, на поживу псам.

По переслуханню ще кількох свідків, заявили оба оборонці Шварцбарда, Торре й Кампінчі, що зрікаються переслухання дальших свідків і домагаються скорого закінчення розправи, яка мала ще протягнутись найменше яких два тижні.

ПОДЕШЕВІННЯ ПОДОРОЖІ ЛІТАКОМ З ЛОНДОНУ ДО БЕРЛІНА.

ПЕРЕЛЕТ ДРУГОЇ КЛЯСИ ЛІТАКАМИ БУДЕ КОШТУВАТИ $18.60.

ЛОНДОН, 25. жовтня. — Перелет з Лондону до Парижа другої кляси літаками буде коштувати тепер $18.60. Таку оповістку видала Імпіріял Ервейз Ко. у Лондоні. Перелет першої кляси літаками буде коштувати о $5 більше.

У році 1919 числили за таку подорож кругло $100.

Ріжниця між першою а другою клясою літаками лежить у тім, що другої кляси літаки відлітають у менше вигідній порі дня і запевняють менше удогіднень, як літаки першої кляси.

КАНДИДАТИ НА НІМЕЦЬКОГО АМБАСАДОРА ДЛЯ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ПРЕЗИДЕНТ ҐІНДЕНБУРҐ МАЄ РІШИТИ, КОТРИЙ З НИХ ЗАЙМЕ МІСЦЕ МАЛЬЦАНА.

БЕРЛІН, 25. жовтня. — Німецький міністер заграничних справ, Штреземан, предложив президентови Ґінденбурґови до вибору двох кандидатів на амбасадора для Злучених Держав. Є ними граф Вельчек, амбасадор у Еспанії, і Неврат, амбасадор в Італії.

Президент Ґінденбурґ, перед іменованням запитає у Вашинґтон, котрого з них хочуть мати як амбасадора, на місце пок. Мальцана.

НЕ МАВ ЧАСУ ДОНЕСТИ ПОЛІЦІЇ ПРО САМОГУБСТВО ПРИЯТЕЛЯ.

ХОРВАТ БАЧИВ ЗВИСАЮЧЕ ТІЛО ПРИЯТЕЛЯ В ПРОТЯГУ ТИЖНЯ.

ЗАГРЕБ, ХОРВАТІЯ, 25. жовтня. — На поліційну стацію зголосився Мільо Фурич і повідомив поліцію, що на вербі, поза містом, висить тіло його приятеля, Франка Фаґета. На запит, коли він побачив перший раз звисаюче з дерева тіло приятеля, відповів Фурич, що бачив його кожного дня в протягу тижня, однак не мав часу зайти на поліцію і повідомити про се.

БУХАРІН ПОДАЄ ПРИЧИНИ ВИКЛЮЧЕННЯ ТРОЦЬКОГО Й ЗІНОВЄВА.

ВИКЛЮЧЕНО ЇХ ЗА ВІДМОВУ ГОЛОСУВАТИ ЗА ПРАВИТЕЛЬСТВЕННИМ МАНІФЕСТОМ.

МОСКВА, 25. жовтня. — Між правлячою комуністичною партією, що остає під проводом Й. Сталіна, а опозицією, під проводом Троцького й Зіновєва, не може прийти до ніякого компромісу. Опозиція мусить або піддатися або бути побитою. Се видко з передовиці в органі комуністичної партії, „Правді", яку без ніякого сумніву писав сам Бухарін. У тій статті подано 4 причини виключення Троцького й Зіновєва з Центрального Комітету, комуністичної партії. Є ними: політикування на партійність, злука з непартійними елементами у публичних виступі проти комуністичної партії, переписка з заграничними ексомуністами, Масловом і Рут Фішером, а головно відмова голосувати за маніфестом, совітського правительства, проголошеним недавно у Ленінграді.

Троцький і Зіновєв заявили, що маніфест, який обіцює 7-годинний день праці, коли позволять на се обставини, дурить лише населення Совітського Союза й тому відмовилися за ним голосувати.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬСЬКА ПОЗИЧКА

Польща одержала позичку і її скарб збогатився о $60,000,000. Одна четвертина з тої суми буде вжита на піднесення промислу, а решта буде служити як резервовий фонд для забезпечення сталого курсу польського злотого. Позичку ту дістала Польща від американських банкирів, яких представник буде мати тепер в своїх руках цілу контролю над польською фінансовою політикою.

Позичка та скріпить без сумніву на якийсь час Польщу під фінансовим оглядом. А принесе вона тревалу користь доперва тоді, коли вона стане дійсно продуктивною. Бо нічого з неї не вийде, коли її зїсть державний скарб так, як зїв досі всі другі позички, які розтринькано на армію, кольонізацію непольських територій та боротьбу з т. зв. національними меншостями. Та тепер ситуація змінена о стільки, що дальшу господарку Польщі будуть контролювати американські банкирі, які вже вислали до Польщі свого заступника.

Польща погодилася приняти важкі фінансові условини не тільки тому, що грошей потребувала, але ще й тому, що вона думає в той спосіб закріпити своє положення на міжнародній арені. Вона тої думки, що чим більше вона заанґажує світових банкирів, чим більше буде в їх кишенях, тимбільше будуть вони дбати про долю Польщі. В той спосіб думає вона ратувати своє положення і задержати при собі загарбані чужі землі. Вона певна, що міжнародній капітал, впакований в Польщу, буде заявлятися за неподільністю польської території і не допустить до ревізії польських границь. А відомо, що на таку ревізію чигають не тільки Українці, але й Німці, Литовці і Білорусини. Вправді червона Москва настроєна супроти Польщі дуже пацифістично, але за те загрожує їй чимраз більше зростаючий національний рух на Радянській Україні, який ворожо настроєний супроти Польщі. До того, як доходять до нас вісти, навіть члени комуністичної партії на Україні не погоджуються з політикою московського центра супроти Польщі. Кромі цего має Польща ще одного ворога, якого вона під сю пору найбільше боїться. А ворогом тим є Німеччина, яка на кождім кроці дає до пізнання, що вона не зрезиґнує ніколи з Данціґа, коридору і Шлеска. Коли взяти ще під увагу велике напруження, яке панує в самім нутрі Польщі — ситуація її дуже непевна. Держиться вона моментально буквально одною людиною — Пілсудським. Знає те добре і сам Пілсудскі. Через те, хоч він вже раз відкинув важкі условя американської позички, приняв їх тепер, щоби при помочи міжнародніх банкирів ратувати захитаний польський державний корабель.

ПОГРОМИ НА УКРАЇНІ

В звязку з процесом в справі вбивства голови Директорії У. Н. Р. Симона Петлюри американська преса повела гостру кампанію обвинувачення С. Петлюри та українського народу в жидівських погромах.

Не може бути двох гадок що до цего, що погроми явище огидне, страшне, жорстоке й недостойне чести не лише цілої нації, чи окремої ґрупи її, але й окремих одиниць. Нема мотивів, які виправдували би погроми. Вбивство й мордування мирного населення, якоїб воно національности не було, мусить бути осуджене як найострійше. Така мірка осуду повинна прикладатися не лише до погромів жидівського народа, але й до погромів кождого иншого народу. Підчас крівавих подій останніх років на Україні були не лише жидівські погроми, але й українські. Про цей факт не можна замовчувати, бо й українське мирне населення понесло ще більші втрати ніж жидівство. Українське мирне населення було мордоване російськими большевиками та російськими добровольчеськими арміями. Цілі села українського народу були зметені тими російськими арміями з лиця землі, а сотні тисяч мирного українського населення вимордовано.

Ще починаючи з часів влади Тимчасового Правительства Керенського на Україні російські війська провадили тихий, але систематичний погром Українців. А другий ґвардейський корпус на Поділлю розграбив та зруйнував сімнайцять сіл та місточок ще в 1917 році.

Вже 29 вересня 1917-го року тимчасове російське правительство на засіданню під головуванням Коновалова констатувало, що: „Анархія росте. В цілій низці міст відбуваються заворушення й погроми на ґрунті головно продовольчої невпорядкованости. Ці заворушення часто, особливо на Півдні прибирають антижидівський характер. Замітну ролю в керуванню заворушеннями в деяких місцях відограють діячі „Союза Русскіх Людей", що розповсюднюють летючки з закликом до жидівських погромів та відозви монархічного характеру..."

Перший Всеросійський зїзд Совітів в Петербурзі, що відбувся в кінці червня-липня місяця, між иншим ухвалив таку постанову:

„1). Віковічне безправство Жидів в Росії й антисемітське натравлювання проти них, що було одним з головних засобів царизма в його боротьбі за владу, набрало особливо дикого характеру в часи війни, — все це встигло впустити їдь ненависти, ворожнечу й недовіря до Жидів в широкі народні маси.

„2). Не маючи сили добитися повороту старого ладу в отвертій боротьбі, контр-революція прагне використати ці темні забобони мас, відтягнути їх від дійсних причин крізи, яку переживає країна. Контр-революція прагне дати вихід стихійному незадоволенню мас і глухому буренню в них в протижидівському напрямку.

„3). Ця протижидівська аґітація, що маскується часто кличами радикальними, уявляє собою страшну загрозу і для жидівського народа і для всього революційного руху в краю, бо вона загрожує потопити в братній крови все діло визволення народа й покрити революційний народний рух незмиваємим соромом..."

Знову у вересні-жовтні 1917 року Центральний Виконавчий Комітет Совітів в Петербурзі ухвалив таку резолюцію:

„В ріжних місцевостях Росії натовпи озвірілих, темних, часто затуманених спіртом людей, якими керують і нацьковують темні особи, бувші поліцаї та кримінальні злочинці, громлять, грабують, насилують та вбивають. Цей погромний рух, що широкою хвилею розлився по Росії, таїть в собі велику небезпеку для всієї справи революції, приводючи до повної анархії, й остаточного розкладу держави, та до крівавих сутичок, звірячих насильств над мирними й ні вчім неповинними мешканцями..."

Ось куди заходять коріння аґітації за жидівські погроми. Не лежать вони в українськім національнім русі, як це тепер намагається представити світова головно жидівська преса. Українська державна влада, коли вона лише що зорґанізувалася, мала вже до діла з масами розаґітованими, розложеними. Треба було переводити орґанізацію апаратів управління, вести важку війну з ворогами, що зо всіх боків наступали на Україну та з большевицькими повстаннями на самій Україні. І не дивно, що не стало сил справитися з тими масами. Не лише не пощастило українському правительству недопустити до погромів на Україні, але й не пощастило йому втриматися при владі. Тому молода українська держава впала жертвою ріжних окупантів.

Ставлячи обвинувачення українській національній владі в тому, що вона не змогла недопустити погромів, треба памятати, що та влада, а з нею й увесь український нарід не зміг оборонити й своєї власної державности.

Що українська державна влада, а з окрема С. Петлюра, боролися всіма можливими засобами проти погромів, на це є тисячі доказів документальних та фактичних, які преса тепер іґнорує.

На перший запит в Центральній Раді з дня 28 падолиста 1917 року про погроми, Петлюра, як військовий секретар дав такі пояснення: „Погроми припадають на прифронтову смугу, де надзвичайно багато російських запасових військ. Вони часто роблять погроми. В запіллю їх так багато, що вони навіть не відповідають вимогам фронта. Розгрузка запілля від зайвих військових частин стрічала багато перепон бюрократичного характеру. (З боку російської військової влади — Ред.). Але ця реформа скоро буде виконана; скоро військовий секретаріят також буде мати досить військової сили, при допомозі якої можна буде боротися з анархією". Тодіж С. Петлюра прихильно поставився до зорґанізування специяльних жидівських військових частин, але само жидівство цього не зробило.

Розбилася ціла низка заходів до припинення погромів. Посилалися військові частини в міста найбільше загрожені, де силою зброї припинялися погроми в самих початках. Українська влада центральна та місцева видавали відозви до населення проти погромів, були накази й розпорядження, щоби всіма засобами боротися з погромами. Але не вистарчало сил для всіх міст та місточок України.

Преса тепер мовчить про те, що погроми відбувалися також і на теренах занятих большевиками та що часто робила їх сама червона армія. Очевидно й большевики, між якими жидівство відогравало визначну ролю, не могло в часи боротьби не допустити до погромів.

По Центральній Раді, коли де відбувалися погроми на Україні в 1918 році, то вони переводилися контр-революційним російським елементом, що під гетьманським урядуванням захопив всі апарати України. Вони не лише потурали жидівським погромам, але ще жорстокійше боролися з українським національним рухом. Разом з німецькими військами ці гетьмансько-російські контр-революціонери випалювали цілі українські села, розстрілювали та сікли зелізними прутами селян і т. д. Цей період жидівських погромів на Україні був підчас влади, ворожої самому українству, а не національної влади української.

(Конець буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО ВИСТАВУ „НАТАЛКИ ПОЛТАВКИ".

Як я прочитала допись у Свободі про „Наталку Полтавку" в Ню Йорку, то я аж за голову взялася. Я не знаю, як редакція могла таке помістити. Та як я булаби редакцією, то я не далаби такому п. Боброви писати в ґазеті не лишень за театр, але за ніяку справу.

Я чуюся ображена, бо я була на представленню і бачила і знаю, про що я говорю. І не тільки я. Таке саме говорять другі люди, що були на представленню, і навіть люди, що не були, знають, що се все неправда.

Я справді не знаю, пощо ще аж критики писати за представленнє. Представленнє було файне, пан Лазута його файно похвалив, що аж йому слів на похвалу не ставало, і хто лиш там був, той бачив, що справді так було, бо дійсно йому слів не стало. Як умів, так хвалив акторів, пан Лазута, а відтак пан доктор Цегельський хвалив пана Лазуту й пана Добрянського, всьо йшло так файно, аж тут на тобі. Пан Бобрів не сподобав собі та пустив у ґазету і акторів і пана Лазуту і Наталку Полтавку і геть усе на купу.

Та коби то ще було за що критикувати! Я з роду такого представлення не чула й не бачила. Моя восьми-літня Катеринка, хоча така маленька, що ледво поріґ перелізе, але й вона ліпше знає, що се представленнє варта. Як вийшла Наталка з пейлами до керниці по воду, в силкових панчохах і з американськими ковтками та почала співати „Віють вітри, віють буйні", а відтак як стала говорити за свою біду, то моя Катеринка каже: „Мамо, се таке велике „фони", аж страх!" Як вийшов возьний, то моя донечка аж у долоні сплеснула: „Який він смішний, совджер, мамо. Убрався як бом з Бавері". Як він став накладати кашкет на голову, а кашкет не влазився, то дитина аж сльозами заходилася зі сміху, тай казала: „Гі із со фони — як Ковбаса й Чарка". Як возьний відтак добре собі підпив та став по пяному байдики гнути, я гадала, що дитина заслабне зі сміху. Я мусіла її руки держати, аби дитина не заплескала в руки серед гри.

Тішилася я, тішилася моя дитина, і всі люди, що там були. Коло мене якийсь чоловік сидів, і як лишень побачив, як виходив возьний, то зараз суетився і казав: „Почекайте, сей зараз щось доброго вструже. Сей комедіянт, не бійся, свому язикови дурно їсти не дає". Навіть чужі люди тішилися, аж заходились. Якісь Москалі за моїми плечима хвалили собі Наталку Полтавку, а й Жиди казали, бо й вони теж були, що актори гарно грають.

Отже всі були вдоволені, і діти й старі, і наші люди й чужі, і всі казали, що представленнє таке смішне як Ковбаса й Чарка, а тут на тобі. Всім подобалося, лишень одному панови Боброву не подобалося. Як я прочитала сю критику, то сказала собі: Якби Турок або Москаль або Жид був на тому представленню, то бувби похвалив. Якби жидівський редактор був, то і той мусівби був хвалити. А тут свій таки чоловік он що пише. Мої знакомі казали, що якби ще раз давали се представленнє, то вони взялиби своїх сусідів, Поляків, аби вони пізнали, які в нас є смішні кавалки, а як побачили критику, то одна аж заклята: „Ой, не радилаби я тому панови попасти мені під руки". Я трохи її вговкувала, та казала: „Говоріть, кумо, що хочете, але руки держіть при собі". Сказав він одно, за що я не „Духніцька, як не напишу другого"! Моя кума казала, що мені мого писання не помістять, а я якраз на пробу післала, щоби видіти, чи вони помістять.

То хіба вже правди не булоби в світі, аби містити лишень критики людий, яким не догодиш не то Наталкою Полтавкою, але навіть Ковбасою й Чаркою. Як не було иншої дописи за се представленнє, то можна було зателефонувати до Народного Дому й спитатися, як там грали представленнє, або попросити пана директора Добрянського або пана Цільника або пана доктора Цегельського.

На конець скажу, що пан Бобрів може собі критикувати Наталку Полтавку, а я її так собі сподобала, що як її будуть грати ще раз, то я куплю собі тикети хочби за три доляри, аби сидіти в другім ряді, зараз за духовними отцями, щоби все добре видіти й чути. Тим, що дали таке гарне представленнє, я даю браво, а тим критикам, яким ніяк не можна вгодити, я даю ганьбу.

Антоніна Дмухніцька,
Ню Йорк.

ПУБЛИЧНА ЗАЯВА.

З приводу моєї участи в святі „Заложення Угольного Камення під Український Робітничий Дім в Шикаго", заявляю, що взяв я участь в тому святі тому, що деякі провідники Українського Робітничого Клюбу в Шикаго представили мені справу з У. Р. К. і з Українським Робітничим Домом невірно і тенденційно. Я з напрямом У. Р. К. і Дому не годжуся і заявляю публично, що зриваю з ними всякі зносини на так довго, доки вони будуть стояти на інтернаціональному ґрунті, будуть противні самостійній українській державі та будуть держатися большевицьких принципів.

Др. Володимир Сіменович,
Шикаго, Ілл.

Др. Остап Грицай (Відень).

НАРОДИ В БОРОТЬБІ ЗА ВОЛЮ

(2)

1. ШВАЙЦАРИ.

Те все заставило тих трьох мужів подумати над тим, якби збутися габсбурських катів раз на все. І от вони рішилися вибрати з кожного з трьох кантонів — Мельхталь був з Унтервальден, Фірст з Урі, а Штавфахер зі Швиц — ще по 10-ох довірочних людей, рішених на бій за Рідний Край, і зібратися на велику нараду. Ця пропамятна нарада відбулася, як оповідає переказ, в ночі з 10. на 11. листопада **1307.** на гірській леваді **Рітлі,** при світлі місяця, і тут 33 наших Героїв присягли врочисто почати 1. січня 1308. визвольну боротьбу. Та присяга перших Героїв Швайцарії ввійшла і без огляду на свій легендарний характер в історію, і ще й сьогодня удержуються тут під назвою Rütli-Schwür. Одначе заки прийшло до загальної ворохобні, довершив один із заговорщиків, відважний й характерний мужик **Вільгельм Тель** (Tell), рішаючого подвигу. Приловлений сіпаками на тім, що не хотів поклонитися княжому капелюхові, він мусів станути перед лицем лютого Ґеслера і оправдатися. Він заявив, що це сталося не зі злої волі. Але Ґеслер знав гаразд, що Тель з розмислом змаловажив його наказ і придумав для Теля страшну кару. Знаючи іменно, що Тель був славний стрілець, Ґеслер велів йому стрілою з луку зістрілити яблоко з голови власної дитини. Телеві вдалося це, але він заявив Ґеслерові отверто, що колиб стріла була зранила дитину, він другою стрілою бувби вбив його. Тоді Ґеслер загадав Теля вкинути в тюрму в своїй резиденції в Кіснахт, велів скувати його і разом з собою та своїм почотом провести туди поромом через Фірвальдштадське озеро. Але підчас переправи Телеві вдалося вискочити з порому на стрічну скалу, він успів утечи, і засівшися в лісі на повертаючого Ґеслера, тоюж стрілою, яку сховав для нього, вбив його. Геройський вчинок Теля попередив так загальне повстання, призначене заговорщиками на перший день нового року. Воно мало той наслідок, що габсбурські кровопійці повтікали, самже Альбрехт не вспів зробити бунтарам нічого, бо поки прибув до Швайцарії, щоб покарати їх, згинув з рук скритовбийця, Івана Парріціди (1308).

Всі ті події, які хронольоґічно вміщуються ніби в період володіння другого габсбурського володаря Німеччини, це — як уже зазначено — прості перекази і поетичні видумки хроністів з пізніщого часу, а саме з XV та XVI ст.*) Вони зберігали ще до половини XIX ст. повну достовірність тому, що головно завдяки прегарній драмі великого німецького поета, **Фрідріха Шіллера** п. н. „Вільгельм Тель" (1804) стали власністю всього культурного світа, тай тому, що такі поетично пристроєні перекази підходять багато красше під смак пересічної людини, ніж сухі історичні факти. Та якнебудь воно тільки фантастична видумка те все, що оповідається про Ґеслера, Лянденберґа та про Теля, то історичним фактом лишається на всякий випадок безоглядність нижших ґрафських наставників проти простого населення, хапчива жадливість габсбурських панів в тодішній Швайцарії та геройська несхитність народу в боротьбі за визволення. Бо коли ми з р. 1315 стаємо знову на твердім ґрунті неоспоримих історичних фактів, то події, що їх ми тут бачимо, гідні з усякого погляду поетичного німбу тих, про які розказують перекази.

В тім році іменно дошкулили католицькі попи та монахи в місцевости Айнзідельн (кантон Швиц) своїми драчками населенню так, що воно счинило ворохобню. Тоді союзник попів, гордий австрійський **герцоґ Леопольд,** звязався разом з ґрафом Оттоном фон Штрасберґ і рішився наступити збройно на „хлопів та роздоптати їх своєю ногою". Ґраф Штрасберґ мав зі своїм військом напасти на кантон Унтервальден, а сам герцоґ на кантон Швиц. До бою прийшло дня **15. листопада 1315.,** ранком, близь верховини **Морґартен.** На Швайцарів наступала тут верхом тисячна армія пиших, призвичаєних до бою лицарів, закутих в тяжку зброю, проти якої швайцарський верховинець зі своїм примітивним узброєнням та як піхотинець був, здавалося, безборонний. А проте такий був боєвий запал в наших Героїв, що вони, хоч усього кілька соток числом, не приняли навіть допомоги 50 своїх земляків, що в кару за якісь проступки були видалені з громади, а тепер прибули до своїх, аби боротися з ними за Рідний Край. Та всетаки ті вигнанці не покинули боєвого місця, тільки засілися подальш його там, звідки наближалося військо герцоґа Леопольда в напрямі верховини Морґартен, і почали з верхів звалювати на ворога важкі стовбури дерев, відламки скал та каміння. Через те лицарі, яких важкі ряди, замкнені між горою і великим озером в вузькім провалі, не мали ніякої свободи руху, попали заздалегідь в такий страшний нелад, що надтягаючі шари верховинців розбили їх протягом півтора години вщерть, добуваючи так одну з найкрасших перемог, які знає історія світа. Кажуть, що з лицарів Леопольда впало на боєвищі 1500. Сам герцоґ утік, а ґраф Штрасберґ, почувши про те пораження, так налякався горстки 100 Швайцарів, надтягаючих на поміч братам в Унтервальден, що навіть не важився станути до бою, і з усім своїм військом подався теж в утечу. Під враженням цього подвигу Швайцари відновили в Бруннен д. **9. грудня 1315.** врочисто первісний союз трьох заприсяжним договором звязаних кантонів (Eidgenossenshaft), а король Людвіґ потвердив їх вольности новою грамотою в марті 1316. А й герцоґ Леопольд заключив з „хлопами" мировий договір, тільки іґумен монастира в Айнзідельн кидав на них одну анатему за одною, а папа римський, **Іван XXII,** обложив їх інтердиктом (клятвою), якою зрештою наші Герої не багато журилися.

Але бій під Морґартен мав свої додатні наслідки ще і в державно-творчім значінню.

(Дальше буде).

*) Хроніка п. н. „Біла книга" (Зарнен, 1470), та „Гельветська хроніка" Аеґідія Чуді (Tschudi), Чуді помер 1572 р. — О. Г.

При всякій нагоді складаймо жертви на Сиротинець - Захист Українського Народного Союза.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Чим має бути для нас свято Першого Падолиста.

Коли відчуваєте, що Ви щирі Українці і хочете визволити покривджених братів з ляцького ярма, коли хочете дати поміч бездомним калікам Укр. Армії та потерпівшим від повені, то перше все памятайте на день **Першого Падолиста**, той день, в якім прірвалися наші брати до боротьби за свою державу. Цей день і память про нього додасть Вам сил і охухи до дальших жертв і до дальшої боротьби.

Нюйорська Січ враз з українськими Товариствами звертається отсе **до всіх Українців міста Ню Йорку** з проханням прибути на святочне відсвяткування дня **Першого Падолиста**, котре відбудеться **6 падолиста ц. р., в The Stuyvesant High School 345 E. 15 St., New York, N. Y.**

День Першого Падолиста, се день обрахунку нашої совісти. Се день, в якому кожний з нас повинен хотяй на хвилинку застановитись над тим, що він зробив для свого Рідного Краю, для визволення, для того, щоби ще раз нам заблисло Свято Першого Падолиста. В той день повинні ми помянути своїх рідних і знакомих, що полягли на Рідній Землі в обороні нашої державности, та пошануваги їх память. А пошануємо найкраще; коли будемо старатися піти їх слідами. Вони пішли боронити Рідний Край і в його обороні зложили все, що в них було найдорожче — своє життя, а ми хоч хоч відсвяткуймо гідно память наших мучеників-героїв.

В день Першого Падолиста заманіфестують американські Українці свою солідарність з тими, що згинули, і які мучаться за ідеал Першого Падолиста, за день відродження української державности на Західно-Українських Землях.

В справі свята відбудуться збори дня 29. жовтня ц. р. в Січовим льокали, 77 Ст. Маркс Пл. (8 улиця), о 8-ій год. вечером, тому проситься всіх делегатів Товариств і інтересованих Громадян прибути на ті збори.

За Комітет Падолистового Свята:

М. Близнак.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Партія Горожан іменує Українця на магістрата.

В опозиції до „gang rule party", офіціяльно знаної під іменем регулярної републиканської партії, котрою кермує „горстка братів" під головуванням Віліяма С. Вера, створилась в Филаделфії партія горожан (Citezens Party), котрої цілею є вибрати таких людей до міського уряду, котріб не були залежні від Віліяма С. Вера і його кліки.

Бо „горстка братів" (Band of Brothers) до того довели місто своєю управою, що Филаделфії, великому містові, грозить банкротство. Филаделфія тепер має довгу до 600 міліонів долярів.

Ся величезна сума має бути сплачена податками. Вже тепер кожний податковець платить $1.75 на кожних $100.00 вартости на реальности, крім шкільного податку. Се є великий тягар на мешканців Филаделфії.

І коли вийде на мейора міста теперішний кандидат „регулярної" републиканської партії Мекей, то нема ніякої запоруки, що податки не підуть вгору, бо Мекей є оден із тої „горстки братів", що так стращенно задовжила місто.

Щоб протиставити такому порядкові, за спонукою незалежних від републиканської партії горожан і самих партійців, що не годяться з „генгрул", створилась Партія Горожан, на чолі котрої стоїть добре знаний Дж. Гемптон Мур, бувший мейор а теперішний кандидат на мейора в опозиції до Мекея.

Дж. Гемптон Мур має репутацію приятеля „малих людей" (little fellows). Є запорука, що як бувший мейор Мур вийде сим разом на мейора 8-го листопада, горожани Филаделфії можуть сподіватися ліпшої господарки їх грішми. Також Дж. Гемптон Мур є противником P. R. T., великої транспортової компанії, котра змонополізувала перевіз в Филаделфії, тимчасом, коли Мекей стоїть на услугах тої компанії.

Ота власне Партія Горожан іменувала Українця п. Гр. Самбора на магістрата.

Уряд магістрата є важний, і д. Самбір мусів досить тяжко напрацюватися, щоб добитись признання від партії горожан. Що він таке признання дістав, се його заслуга, і при слідуючих виборах всі Українці, що мають право голосувати, повинні дати свій голос на тікет Citezens Party, а заразом на Григорія Самбора на магістрата. Розуміється, що самі голоси Українців не виберуть його магістратом — але кожний голос заважить.

Гр. Самбір заявив при поданню своєї життеписи до Партії Горожан, що він належить до Українського Народного Союза і Української Ліґи Горожан в Филаделфії.

Т. С.

АЛЕНТАВН, ПА.

Боротьба о володіння своїм майном.

Неодному, що придивляється теперішним непорозумінням і боротьбі по наших українських американських парохіях, моглоби видаватися на перший погляд, що у тій боротьбі розходиться о дрібниці. Думає може неоден, що такі боротьби ведуться за те, чи має примір бути такий дяк чи дякоучитель, чи иньший, чи такий паламар, чи иньший. Тимчасом справа мається цілком інакше. Теперішня боротьба, що її з цілою завзятістю ведуть українські іміґранти на вільній землі Вашингтона, має далеко глибший підклад. Є се боротьба не о марниці, але боротьба, що має підклад національний, боротьба, де розходиться о те, чи майно наших українських поселенців, придбане в поті їх чола й в мозолях їх рук, має остати їх власністю, чи має перейти під управу, а також і на власність тих, що тілом вправді є з народом, але духом далеко від нього. Бо справді духом є далекі від народу ті, що так побиваються о церковні маєтки наших українських поселенців в Америці. Така боротьба ведеться у нас в Алентавн, Па.

Рік тому почалися у нас зміни священиків. Прийшов оден священик, посидів тиждень у готелі й поїхав собі геть. Прийшов другий, той вже посидів місяць у готелі й наробивши кирині, та наразивши одного з бувших наших священиків на страту парусот долярів, забрався також геть від нас. По нім прийшов вже третій, що почав удавати великого українського патріота й який говорив, що служив, служить і все буде служити українському народови й не скривив і не скривить душею. Тим третім священиком був о. Довгович. З початку сей священик мешкав також в готелі, бо на плебанію не пускали його парохіяне. Так ділося аж до Йордану. На Йордан прийшов наш священик до церкви, сів собі й сказав нам, що як дамо ключі до парохіяльного дому, то буде правити Службу Божу й святити воду, а як ні, то зробить страйк і не буде відправляти. Люде надумались і дали ключі, кажучи: Сеж український священик, шкода, щоби у нас відправляв, а по готелях спав. Коли наш священик дістався до парохіяльного дому, тогді почав думати, якби дістати у свої руки й ключі до церкви. Подумав і зробив. Дороби ключі, але ними не отвирав довго дверей. Церковний комітет змінив замок і о. Довгович лишився без ключів. Тоді, щоби приподобатися людям, поїхав до Ню Йорку на священичий зїзд і підписав звісну заяву за відкликом єпископа Богачевського з Америки. Колиж єпископ вернув до Америки, наш священик, для приподобання єпископови, змінився відразу: з тихого й спокійного стався голосним і відважним. Почав називати людей „зельманами", що замикають церкву перед своїм священиком і не хочуть дати йому ключів до церкви й що він не буде відвічальний, як люде будуть умирати без сповіди. Від того часу не було неділі, щоби наш о. духовний не всипав нам бобу у своїй проповіди. І тоді неоден з нас собі подумав: робимо, гаруємо, опалюємо помешкання, щоби о. духовному тепло було сидіти у хаті, а він вже й ганьбити зачинає. Терпіли ми так аж до неділі, що припала на 5 червня. Тоді вже в часі проповіди діткнув о. Довгович так дуже громаду, що по тій проповіди скликали наші парохіяне церковний мітінг і виповіли місце о. Довговичеви, не просячи еп. Богачевського, щоби собі його забрав, згідно з ухвалою Церковного Конгресу. Післали ми повідомлення до нашого пароха через адвоката, взиваючи о. Довговича, щоби забрався на 1. серпня. Однак о. Довгович не послухав нас і лишився аж до 13. жовтня, хоч ми позабирали вікна з плебанії штукою, при помочі маляря. Відправляти співаної Сл. Божої вже не міг, бо наш дякоучитель, викинутий єпископом, відмовився співати, повинуючися приказови громади. Коли вкінці, згаданого висше дня, о. Довгович забрався, не віддав громаді ключів, але лишив на своє місце детектива, Айриша, якому приказав не віддавати ключів нікому иншому тільки другому священикови, якого єпископ пришле на його місце. Удалися ми тоді до директора (чіфа) поліції, а той, провірivши справу, сказав нам не робити собі шкоди й вставити вікна. Ми однак заявили, що поки нам не віддадуть ключів від плебанії, то не то, що не вставимо вікон, але заберемо ще й дах. Тоді доперва віддала нам поліція ключі, а ми знова повставляли забрані вікна.

От така провадилась у нас боротьба за народно-церковне майно. Закінчилась вона побідою наших людей, які зрозуміли, що нема чого страхатись ніяких проклонів, ані призвиск наших конкордатників, бо, як каже народна приповідка: Піп людей карає а сам лихо робить. Коби не те лихо, що священики роблять, не потрібна булаби уся та боротьба, бо Українці греко-католики в Америці не хочуть чужого, але й свого не дадуть.

Щирий парохіянин.

ЯК ОРГАНІЗУЮТЬ ПОМІЧ ДЛЯ ПОТЕРПІВШИХ ВІД ПОВЕНИ.

Детройт, Міш. Ратунковий Комітет несення помочи для потерпівших від повені в Східній Галичині, що складається з українських товариств і братств з Гемтрамк і Норт Детройт, повідомляє всіх Українців замешкалих в Гамтрамк, Миш., що **Український Теґ-дей відбудеться в суботу дня 29 жовтня с. р.**, в котрій то день буде загальна збірка як по домах так і по улицях міста Гемтрамк для потерпівших від повені братів в Східній Галичині. Комітет просить всіх Українців не відмовлятися від помочи та приняти в той день колекторів, котрі будуть ходити з пушками і з написом: **„Help the Flood Sufferers in Galicia".**

Головна кватира того комітету є в Українській Хаті, 2240 Grayling Ave., Hamtramck, Mich.

ЗА КОМІТЕТ:

Ів. Явний, предс.; **Ів. Чайковський** і **Кошіль**, секретарі; **Демйон**, касієр.

Завідатель над колекторами сеї збірки: **Т. Михальчук.**

ДЕ ЛЕЖАТЬ ГРАНИЦІ СВІТА?

Де є границі світа? Тому, що земля є кулею, границі її є всюди й ніде. Вишукаємо собі чотири прикметні оконечні точки, що відграють дуже важну ролю в науці, а саме: північний бігун, південний бігун, найвищий верщок і найглибше морське дно.

Перенесімся на північний бігун. В квітні 1909 року дійшов до нього близько Американець Пері. Там нагромаджуються великі маси леду, бо вода творить підложе. Ніякий сталий ґрунт не окружає точки обороту землі, лише глибоке море. Царить тут холод пересічно 25 степенів Цельзія, який підчас довгих полярних ночий може опасти ще нище. Куди не глянемо, всюди маємо південь перед собою. Схід і заходу нема, всі вітри мусять віяти з півдня. Півроку можемо бачити сонце, стількиж не бачимо його. Колиб дійсно була вісь землі і ми найшлися на ній, то минулоби цілих 24 годин, закиб один раз обернулися.

Мандруємо на південний бігун. Подібні відносини як на північному бігуні стрічаємо і на південному.

Норвежець Амундсен і Англієць Скот осягнули се місце в році 1911. року і в січні 1912. року при студіні 30 степенів. Перед їх очима простягалася широка високорівня, висока на яких 3.000 метрів. Тут є суша, а не вода, так як на північному бігуні. Можливий є лише північний напрям, віють лише північні вітри. Полудне є тоді, коли в півроці сонце стоїть найвисше, отже з початком літа.

Тепер спинаємося на найвисший шпиль гори, на Івріст у горах Гімалая. Він високий на 9.000 метрів, а лежить більше під ґеографічною шириною Каіра. Сміливі англійські туристи вийшли в 1924 році кругло 8,600 метрів понад уровень моря. Лише невеличкий простір відділював їх від цілі; мабуть попсувався їм був апарат із киснем і вони мусіли згинути. Зимно виносить там яких 50 степенів, тиснення воздуха на тій висоті рівняється меньше-більше двом семим тиснення, яке є на землі. Зараз оволоділа би нас там гірська недуга. Колиб із гори могли ми свобідно дивитися на всі сторони, то ми могли би при найгарнійшій погоді бачити довкола на 360 кілометрів далеко.

Випливаємо на море, а саме в сьому місці, де воно найглибше. На схід від Филипинських островів є морська струя. Глибину її змірив німецький корабель Плянет у 1912 році при помочі оліввиці (ґрузила). Глибина виносить 9.788 метрів. Цілий Мавнт Івріст можнаби тут затопити, а ще він лежавби майже 1.000 метрів під поверхнею моря. Температура виносить тут малощо понад 0 степенів. Страшна пітьма залягає тут морське дно. Тиснення води величезне, майже тисячу разів більше як тиснення воздуха на рівній поверхні. Нас розплескалоби там зовсім. Риби, добуті з тої глибини, тріскають на поверхні моря, бо тут давить їх зовсім инше тиснення воздуха.

ПРИПОВІДКИ.

Світ є домівкою усіх людей.

Коли горить дім твого сусіда, пильнуй свій власний дім.

Очі видять більше, як око.

Молодість за богато цінить нове, а недоцінює старе.

Сей є моїм братом, хто радо робить мені добре.

Богато більше людей топиться у чарці, як тоне у морі.

Хто не числить, той не має.

Раз добром налите серце, по вік не прохолоне.

Скільки заліза зідає ржа?

НА ДОПОМОГУ ГОЛОДУЮЧИМ ГУЦУЛАМ.

З ініціятиви соц. демократичної партії повстав в Чернівцях „Комітет працюючих для підмоги жертвам повені". Комітет видав відозву з зазивом до всіх працюючих, як в межах Румунії, так і закордоном, щоби вони з послідного урвали а підмогли братів-нуждарів.

Допомогова акція утруднена тим, що в північній Буковині істнує стан облоги, отже ніхто з комітетових не має сюди доступу.

Румунський уряд поставився до нещастя, яке стрінуло Гуцулів з його вини, цілком байдуже. Навіть спису шкоди досі не переведено. Що більше, на людей, які ходять з горя мов божевільні й шукають своїх рідних хат та дорбку, устроєно облаву. Їм не вільно вийти на свій ґрунт, бо там пильнують гранічери панського дерева, що понаносила вода з гір. Були случаї, що гранічери стріляли до нещасного населення, якому вода й так все, кромі життя забрала.

Українська виставка.

Жіноча громада устроїла в Народньому Домі в Чернівцях виставку домашнього промислу, яку можна було оглядати від 20—30 вересня. Особливий інтерес викликали вишивки, килими, деревляні вироби й старинні церковні різьби.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Виказ жертв на допомогу українським товариствам в Богородчанах.

По $5.00: зложили: М. Яворський, І. Мартинець, Й. Мартинець, Д. Крицун, М. Павлюк, М. Лятишевський, І. Бойчук, К. Лятишевська, М. Білічак і Я. Гаврилко; по $3.00: В. і М. Касек, М. Лятишевський і М. Комарницький; по $2.00: А. Гаврилко, О. Гаврилко, М. Федевич, І. Гаврилко, Вол. Гаврилко, М. Комарницький, І. Крицун, О. Крицун, О. Проць, Л. Ленчук, М. Ковальчук, Ів. Немчук, Ф. Вічковський і А. Білічак; по $1.00: О. Федин, Я. Купчак, О. Комарницький, К. Ляшкевич, М. Мартинець, Р. Мартинець, Ол. Даньо, Ф. Гасилойла, М. Саламандра, С. Вершер, М. Баран, Мик. Близнак, О. Ковердович, Р. Ковердович, В. Ковердович, Вал. Ковердович, М. Ковердович і Г. Ковердович. Разом зібрано: $105 і вислано до краю. Збіркою занимався М. Яворський. По потрученню $2.00 на кошта пересилки суму $103 вислано дня 24. вересня 1927 до краю.

Всім жертводавцям щира подяка.

За Укр. Доп. Ком. Богородчан в Ню Йорку:

Ів. Мартинець.

ДЕСЛОДЖ, МО.

Примірне весілля.

У громадянина Петра Пастернака відбулося весілля їх доньки Анни. При весільній забаві, яка відбулася 1. жовтня, присутні гості зложили на потерпівших від повені у старім краю $19.85.

Збіркою занялися Павло Голдак і Йосиф Ґреськів.

Жертвували слідуючі гості: Бучирій $2.00; по $1.00: Й. Ґреськів, Н. Паращак, М. Кузів, В. Медвідь, С. Патент; Марія Бентон 70 ц.; по 50 ц.: І. Лисий, М. Янчак, Ів. Коробій, М. Андибур, Марія Павлюх, М. Поцілуйко, П. Заросінський, М. Іванко, П. Голдак, В. Сорока, Катерина Андибур, Марія Тиндик, П. Пастернак, Ів. Гарасім, Николай Моміт; Іл. Кондеревич 40 ц.; по 25 ц.: Р. Сердига, О. Лимдовський, Ів. Була, А. Колята, Пазя Патент, Г. Смий, Т. Комар, В. Добровольський, Т. Кобальський, А. Комар, Марія Пастернак, Параня Паращак, К. Белих, Катерина Моміт, М. Гунуда, В. Сгадоцький, Анна Поцілуйко.

Згадані гроші вислано чеком до Обєднання. Сподіваємося належить, що наші парохіяне за другим разом зложать більше на старий край.

Павло Голдак,
St. Francois, Mo., Box 117.

МАЙНЕРСВИЛ, ПА.

У церкві св. о. Николая у Майнерсвил, Па., зібрано 155 долярів на потерпівших від повені на Західній Україні.

Жертводавці: по $10.00: Братство св. о. Николая, від. 78 У. Н. С.; Братство св. о. Николая, від. 215 Общ. Р. Бр.; по $5.00: Сестрицтво св. Анни, від. 172 Провид.; о. Д. Добротвір $5.26; Ів. Стерник $3.00; по $2.00: П. Воркун, С. Бардун, В. Мотько, Текля Коцюпка; по $1.00: Ів. Шумеля, Текля Кролик, Марія Іванко, А. Ванічак, Катерина Старфецька, Наталие Вивюрка, Антін Маційовський, М. Рудик, Ґр. Либо, Т. Груня, Є. Данильчук, Ю. Дроняк, Ст. Піховин, Дм. Котляр, Н. Линяр, П. Левчак, О. Онушко, Ґр. Самійло, О. Бень, Н. Пелех, П. Олекса, Ів. Дубровний, Й. Потуліцький, Н. Стечишин, Ів. Гоцко, В. Цапик, А. Бончак, М. Клепчик, А. Вороняк, В. Захар, Я. Трояновська, С. Вороняк, Ів. Федейко, Ів. Мацюжак, Ів. Стецко, Ів. Парубій, Ів. Февраль, Гр. Лазорищак, Каролька Лазорищак, Марія Білас, Ксеня Базар, С. Базар, Анна Парубій, Марія Плакса, Софія Бончак, Феня Войтановська, Катерина Барицька, Анна Трояновська, М. Юркевич, Дм. Гнап, Т. Семтик, А. Циганик, В. Онушко, В. Кіселиця, С. Федейко, Н. Савчук, Й. Вайда, Анна Макар, Ст. Кавка, А. Гадук, М. Савчак, Ів. Савчак, Ів. Білас, А. Магдовська, Й. Спольський, М. Пастух, Ів. Мурин, О. Хома, Ю. Смілка, М. Артинович, Ю. Медзюх, Ст. Верпийовський, Ів. Антонів, Ів. Пастух, Ів. Федаш, М. Ванічак, Гр. Драбик, Т. Пиць, Ст. Білаш, Анна Онушко.

Решта дрібними датками.

Разом $155.00.

Гроші вислано до „Обєднання".

о. Д. Добротвір.

НА „ХЛІБОРОБСЬКУ ВИСТАВУ".

По вулицях скрізь тільки й чути:

— Ідете до Стрия?
— Іду. А ви?
— Також.
— А чим?
— ...Ну... здається потягом.
— Звичайним?
— Ні. Поспішним за повною доплатою. А ви?

Запитаний напинається, робить артистичну павзу і врешті помало й ефектовно:

— Автом!
— Фордом певно!? — пробує ослабити враження другий.
— Ні! Фордзоном!!

Другому, хоч і завидно, не дає по собі цього пізнати.

— Я міг би також автом, але не хочу. Минулого року їздив до Станиславова з „Новим Часом" і кілька разів мусіли нас підбичовувати волами.

— Але пропаганда на цім не стратила!?...

— Навпаки: зискала!... В одним довгім селі, заки ми переповзли через нього, то вже навіть анальфабети вспіли за той час навчитися письма і самі відчитували заклики, поклики й оклики, що виднїли на авті. Тільки з їжою була біда.

— А щож то, ви професор університету, щоб тільки їсти та їсти!...

По вулицях скрізь тільки й чути про Стрий.

Іде туди ціла наша сметанка, молоко і сирватка, вибираються хлібороби і віршороби, редактори й актори, радники й урядники, посесори і професори.

Не без того, щоб не вибрались до Стрия і наші сусіди. Вони матимуть там рівночасно і свою виставу, яку зорґанізував комітет, підписаний і Русинами з твердим знаком: священиками, дідичами та іншими прихильниками „Товариства Господарського Всходней Малопольскі".

„По случаю — пишеться у відозві комітету — Воевідской Рільничой Виставы взиваемо Вас, селяне... уложити Ваші оказы"...

Що „по случаю" — то правда, але щодо оказів, то ні. Дежна селі, між селянами, знайти такіокази, як серед комітету!?...

„Не забули ми — підбирається далі відозва — і о Вашій забаві, бо буде там і музика і кінотеатр і інші розривки"...

Не знати, що це за „інші розривки", але кажуть, що, львівські злодії виїзджають тамтуди ґреміяльно, то будуть і розривки і вириваки.

Нас ні ця відозва, ні „окази", ні розривки не обходять і не тичаться. Ми собі „своїм путем" на свою виставку. Хто чим може: один поспішним з повною доплатою, другий Фордзоном, а третій, десятий і з звичайним потягом з 66 процентовою знижкою.

Галактіон Чіпка.

Із статистики шкоцьких залізних гут виходить, що 21 мільйонів тон заліза щорічно пропадає через ржу. В рр. 1890—1923 добуто 1723 мільйонів тон заліза, з чого ржа знищила 718 мільйонів тон, так що лишилося чистого вагою тільки 1048 мільйонів тон заліза.